

The Need For Diagnosing Students' Knowledge, Skills And Qualifications In Latin Language Lessons

Gulbakhor Khaitbayeva

Andijan State Medical Institute

Senior Lecturer, Department of "Uzbek Language and Literature, Languages"

Abstract

The article discusses the need for diagnosing students' knowledge, skills and qualifications and provides recommendations.

Keywords: knowledge, skills, qualifications, student, diagnosis, necessity, approach.

Annotatsiya

Maqolada talabalarning bilim, ko`nikma va malakalarini tashxis etish zaruriyati to`g`risida fikr yuritilgan hamda tavsiyalar berilgan.

**Kalit so`zlar:** bilim, ko`nikma, malaka, talaba, tashxis, zaruriyat, yondashuv.

Yangi O`zbekiston taraqqiyot stratnegiyasida sifatli ta`limga erishishning eng muhim vazifalari belgilanib, amalga oshirilmoqda [1]. Shu jihatdan bu jarayonda talabalarning bilim, ko`nikma va malakalarini tashxis etish dolzarb bo`lib turibdi. Mazkur o`rinda ana shu masalaning tahliliga e`tiboringizni tortamiz. O`zbekiston Respublikasi "Ta`lim to`g`risida`gi yangi tahrirdagi Qonunida oliy ta`limni zamonaviy talablar asosida rivojlantirish huquqiy-me`yoriy jihatdan belgilab qo`yilgan [2]. Su jihatdan talabalarning bilim, ko`nikma va malakalarini tashxis etishning metodikasi muammosini tadqiq etish dolzarb bo`lib turibdi. Bilim – borliqni bilish jarayonining amaliyotda tasdiqlangan natijasi bo`lib, u inson ongida aks etadi hamda bilimning ilmiy, empirik va nazariy turlari farqlanadi [3]. Shu sababli bizning yondashuvimizga ko`ra, talabalarning bilim darajasini quyidagilar tashkil etadi: 1) o`quv fanlari bo`yicha nazariy tushunchalarga ega bo`lish;

2) o`quv fanlari bo`yicha yangi axborot va ma`lumotlarni egallash;

3) voqelik va hodisaning mazmunini tushunish;

4) ijtimoiy ong va mustaqil fikrga ega bo`lish. Mazkur mezonlar oliy ta`lim talabalarining bilim darajasini belgilaydi. Ko`nikma – bu malakaning tarkibiy qismi

Vol 2. Issue 4 (2025)

bo`lib, harakatning nihoyatda tez, aniq va maqsadga muvofiq ravishda o`z-o`zidan bajarilish qobiliyatini ifodalaydi hamda talabalarda takrorlanadigan mashqlar natijasida yuzaga keladi. Shu jihatdan ko`nikma ongli faoliyatni tez, tejamli, to`g`ri, kam jismoniy va aqliy kuch sarflagan holda bajarish jarayonining natijasi hisoblanadi. Talabalarning ko`nikmasi o`zlashtirgan bilimlari asosida tarkib topadi.

Ko`nikma quyidagi xususiyatlarga ega: 1) bilim olishga odatlanish; 2) axloqiy fazilatlarni o`zlashtirish; 3) ijtimoiy jihatdan faollashib borish; 4) yangiliklarni o`zlashtirishga qiziqish. Bular oliy ta`lim talabalarining ko`nikmasini tashxis etishda mezonlar hisoblanadi. Malaka – O`zbekiston Respublikasi "Ta`lim to`g`risida`gi Qonunida mazkur tushunchaga quyidagi ta`rif berilgan: "shaxsning kasbiy faoliyatining muayyan turini bajarishga tayyorgarligini ifodalaydigan, ma`lumot to`g`risidagi tegishli hujjat bilan tasdiqlanadigan bilim, qobiliyat, mahorat va ko`nikmalari darajasidir" (3-modda). Shu jihatdan talabalarning malakasini quyidagilar tashkil etadi: 1) talabalarning bilimdonlik darajasi; 2) talabalarning qobiliyatlik darajasi; 3) talabalarning mahoratlik darajasi; 4) talabalarning ko`nikmalik darajasi. Bu mezonlar umumiy oliy ta`lim talabalarining

malaka darajasini tashxis etishda asos hisoblanadi.

Bizning yondashuvimizga ko'ra talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish mazmuni quyidagilardan iborat: 1) talabalarning bilim darajasini aniqlash; 2) talabalarning ko'nikma darajasini aniqlash; 3) talabalarning malaka darajasini aniqlash; 4) talabalarning o'zlashtirish darajasini rivojlantirish uchun tavsiyalar ishlab chiqish. Bularning barchasi talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash hamda ularni rivojlantirib borish uchun asos hisoblanadi. Shu jihatdan bu jarayonda tashxis etish omilidan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxislash vazifalari quyidagilardan iborat: talabalarning bilim darajasi o'sib borishini o'rganish; talabalarning ko'nikma darajasi o'sib borishini aniqlash; talabalarning malaka darajasini aniqlash; o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirib borish tadbirlarini belgilash hamda tavsiyalarini ishlab chiqish. Talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxislash uslublari quyidagilardan iborat: maxsus tuzilgan testlardan foydalanish; statistika; induksiya va deduktsiya; bashorat qilish; tadbirlarni rejalashtirish va amaliy tavsiyalarni taqdim qilish. Talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxislashning asosiy bosqichlari quyidagilardir: mo'ljallarni aniqlash; aniqlangan darajalarni modellash; holatni rivojlantirish; o'quvchilar bilan individual ishlash. Bularning barchasi talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etishda asos hisoblanadi [4].

Talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish zaruriyatlari quyidagilar bilan belgilanadi: 1) Talabalarning bilim darajasi bo'yicha aniq

ma'lumotga ega bo'lish va ularning bilimini rivojlantirishga doir reja tuzish;

2) Talabalarning ko'nikma darajasini aniqlash va uni rivojlantirish tadbirlarini belgilash; 3) talabalarning malaka darajasini aniqlash va uning o'sib borish yo'nalishlarini belgilash; 4) talabalarning bilim, ko'nikma va malaka darajasini xalqaro ta'lim dasturlari asosida tashxis etish. Bunday yondashuv talabalarning bilim, ko'nikma va malaka darajasini maqsadli rivojlantirib borish imkonini beradi. Bizning yondashuvimizga ko'ra, talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini ushbu dasturlar asosida tashxis etish quyidagi imkoniyatlarni beradi: a) talabalarning har bir fan bo'yicha bilim darajasini va savodxonligini chuqurlashtirish; b) talabalarning ko'nikmasini amaliy faoliyat asosida rivojlantirib borish; v) talabalarning malaka darajasini turli tadbirlar vositasida o'stirib borish; g) talabalarning bilim, ko'nikma va malaka darajalarini tashxis etishda xalqaro ta'lim dasturlarining talablariga asoslanish. Bularning barchasi talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etishning zaruriyatini belgilaydi. Mazkur jarayonni amalga oshirish uchun maxsus guruh tuziladi. Guruhning tarkibida quyidagilar ishtirok etishi taqozo etiladi: har bir o'quv fanining o'qituvchilari; sinf rahbarlari; taklif etiladigan metodistlar va mutaxassislar; maktab jamoasining vakili; maktab psixologi. Bu guruh o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish rejasiga ega bo'lishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bizningcha, bunday reja choraklik muddatda tuzilishi kutilgan samarani beradi. Chunki tashxis etishning natijasiga ko'ra, talabalarning bilim, ko'nikma va malakasini yanada rivojlantirish tadbirlari ishlab chiqiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022

O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim
to'g'risida"gi yangi tahrirdagi Qonuni
2,3,4 moddalar. // www.ziyonet.uz.
Xasanboev J va boshq. Pedagogika
fanidan izohli lug'at. –T.: "Fan va
texnologiya". 2009. 70-bet. 4.
Jabbrova O., Umarova Z.
Boshlang'ich ta'lim diagnostikasi. –
Toshkent, 2023.